

Автор: Карпенко В. О.

3 курс, спеціальність “Фінанси та кредит”, ДонУЕП

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО АСПЕКТУ ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Результати аналізу сучасних тенденцій розвитку фахової економічної освіти свідчать про те, що одним з найважливіших її завдань є розробка й реалізація таких способів навчання, які сприяли б формуванню професійних знань, умінь, навичок, загальних та фахових здібностей, соціальних якостей особистості майбутніх фахівців, набуттю ними досвіду творчої діяльності.

Величезна кількість наукових та методичних праць, присвячених питанням проектування й запровадження в навчальний процес ВНЗ інноваційних педагогічних технологій найрізноманітнішої спрямованості та змісту [1-6], підтверджує актуальність та практичну значущість сформульованого завдання. Вони полягають у тому, що у процесі навчання майбутніх економістів має відтворюватися не тільки предметний, але й соціальний зміст їх майбутньої фахової діяльності. На думку автора технології знаково-контекстного навчання у професійній педагогіці А. Вербицького, це дозволить подолати одне із суттєвих протиріч фахової освіти – неадекватність форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів формам професійної діяльності фахівців [1].

З цією метою в процесі підготовки майбутніх економістів у ВНЗ застосовується, зокрема, проектна технологія навчання. Аналітичний опис одного з варіантів її реалізації у процесі вивчення студентами дисципліни “Соціологія”, який розроблено і докладно представлено в [4], є метою нашої роботи.

Зазначена технологія спрямована на формування готовності майбутніх економістів до проектування фахової діяльності і кар’єри. Метою її застосування при вивченні дисципліни “Соціологія” є забезпечення професійного самовизначення майбутніх економістів для їх становлення як повноцінних учасників професійної спільноти і суспільства в цілому, формування фахової самосвідомості, яка ґрунтується на усвідомленні власної приналежності до певної соціальної групи (професійної спільноти), особистісно і соціально значущої мотивації виконання фахової діяльності.

Для реалізації поставленої мети використовується система взаємопов’язаних, наступних відносно одне до одного проектних завдань, виконання яких здійснюється на семінарських заняттях, що проводяться за проектною технологією, а також розробка таких завдань для індивідуальної роботи студентів. Теоретичною базою для їх виконання є вивчення тем, безпосередньо пов’язаних з майбутньою фаховою діяльністю економістів: “Особистість у системі соціальних зв’язків”, “Економічна соціологія”, “Соціологія праці та управління”.

На *першому етапі* навчально-проектної роботи пропонується розробка спільного групового проекту “Соціологічне дослідження: актуальні проблеми сучасності”, складовими якого є створювані студентами творчі есе з проблемних суспільних питань (аналітико-прогностичних творів у формі письмового індивідуального міні-проекту).

Другий етап проектної роботи передбачає спробу самостійного виконання студентами творчого завдання-проекту «Проблема соціальної відповідальності бізнесу», якому передують коротка фронтальна дискусія, що відбувається на лекції за темою “Економічна соціологія”. Студентам пропонується сформулювати аргументовані відповіді на запитання для участі в наступній дискусії на семінарі:

1. Сформулюйте свою позицію з проблеми.
2. Чи повинен, на вашу думку, сучасний український підприємець виконувати соціальні зобов’язання перед країною і в яких формах?
3. Чи буде йому, зрештою, це вигідно, зокрема у фінансовому відношенні? Якщо так, доведіть це.
4. Як український бізнес може здійснювати соціальну підтримку:
 - а) у масштабах фірми;
 - б) у масштабах регіону, країни.

Третій етап передбачає вибір «проектними командами» (малими групами кількістю 4-5 осіб) тем наступних проектів для самостійної розробки (в межах індивідуальної роботи) та їх орієнтовну структуру (з наданням студентам повної свободи дій щодо її зміни, але з обов’язковим урахуванням і висвітленням соціальних і фахових детермінант майбутньої професії):

- 1) «Проблема соціально-професійного самовизначення майбутніх економістів»;
- 2) «Проектування трудового поста економіста» (тут і надалі – з використанням матеріалів, наданих підприємством – базою практики, та інших джерел);
- 3) «Проектування соціально-професійного образу майбутньої професії».

Завершальний етап. Під час підсумкової презентації проектів на семінарі відзначається наявність позитивних зсувів в розвитку проектувальних компетенцій майбутніх економістів порівняно з результатами пробного завдання-проекту до першого семінару, а саме: краще володіння теорією проектування, використання більшої кількості джерел інформації, зацікавленість щодо результатів роботи групи, виявлення творчих підходів до вирішення поставлених проблем, бажання надалі працювати в рамках проекту та найголовніше – більша узгодженість спільних дій, наявність взаємопідтримки в «проектних командах», прагнення до співробітництва один із одним, налагодження позитивних міжособистісних стосунків у групах.

Таким чином, застосування проектної технології навчання для усвідомлення майбутніми економістами соціального змісту їх фахової діяльності сприяє формуванню у студентів позитивного ставлення до навчання і майбутньої професії (завдяки творчому особистісно спрямованому характеру технології) і дозволяє структурувати й упорядковувати навчальну інформацію таким чином, щоб вона містила орієнтири майбутньої фахової діяльності та відповідала ряду провідних педагогічних принципів: науковості, зв'язку теорії з практикою, свідомості й активності, емоційності та індивідуального підходу.

Література

1. Вербицкий А. Контекстное обучение в компетентностном подходе / А. Вербицкий // Высшее образование в России. – 2006. – № 11. – С. 39-45.
2. Виленский В.Я. Технологии профессионально ориентированного обучения в высшей школе: [учеб. пособие для вузов] / В.Я. Виленский, П.И. Образцов, А.И. Уман ; [под ред. В.А. Слостенина]. – М.: Пед. об-во России, 2005. – 192 с.
3. Докучаева В.В. Проективання інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому середовищі: [монографія] / В.В. Докучаева. – Луганськ: Alma mater, 2005. – 304 с.
4. Кошелева Н.Г. Педагогічні основи проектування фахової економічної діяльності : навч.-метод. посіб. для викладачів і студ. економ. ВНЗ / Н. Г. Кошелева. – Донецьк: ДонУЕП, 2009. – 240 с.
5. Нісімчук А.С. Сучасні педагогічні технології: [навч. посіб. для пед. ВНЗ] / А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 365 с.
6. Хуторской А. Педагогическая инноватика: [учеб. пособие] / А. Хуторской. – М.: Изд. Центр «Академия», 2008. – 256 с.

Робота виконана під керівництвом канд. пед. наук, ст. викладача
Кошелевой Н. Г.